

[REDACTED]

En relació a la petició d'Informe formulada [REDACTED]
[REDACTED], demanant valoració sobre les competències del personal
d'infermeria en relació a fer receptes i sol·licituds de proves complementàries,
aquesta Assessoria Jurídica emet el següent

INFORME

En primer lloc, cal referir-se a l'article 77 de la Llei 29/2006, de 26 de juliol, de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris, que estableix que els únics professionals sanitaris amb facultat per ordenar la prescripció de medicaments són els metges i odontòlegs. Dit això, hem cal puntualitzar que no tot medicament està subjecte a prescripció mèdica, segons la distinció que efectua la pròpia llei en el seu article 19.

D'altra banda, cal atendre a la disposició dotzena de la pròpia llei que disposa:

“Para facilitar la labor de los profesionales sanitarios que, de acuerdo con esta Ley, no pueden prescribir medicamentos, en el plazo de un año el Ministerio de Sanidad y Consumo revisará la clasificación de los medicamentos de uso humano que han de dispensarse con o sin receta médica”.

Per tant, queda clar que la pròpia norma crea una habilitació legal per tal que el personal d'infermeria indiqui l'ús de medicaments que es puguin dispensar sense recepta mèdica, com a facultat que pot ajudar a donar compliment a les funcions pròpies d'aquest col·lectiu, establertes a l'article 7 de la Llei 44/2003, d'Ordenació de Professions Sanitàries. Però de moment, a Catalunya, no s'ha desenvolupat aquesta possibilitat i tampoc ho ha estat a nivell estatal, per lo qual el personal d'infermeria no pot indicar l'ús de medicaments, ni amb recepta ni sense.

En conseqüència, el que tenim ara per ara és el fet que aquest personal d'infermeria no pot prescriure o indicar l'ús de cap medicament que estigui sotmès a prescripció mèdica, i no pot rebre una delegació en aquest sentit. Si un infermer o infermera fa una recepta d'un medicament que per llei ha d'estendre un metge seria un acte il·legal, i si a més la recepta porta el nom i número de col·legiat d'un metge que no ha visitat al pacient, doncs la il·legalitat encara és més evident. Si el metge no coneix aquesta situació no incorre en cap responsabilitat, llevat que es pogués acreditar un alt grau de negligència en la custòdia del talonari de receptes, i la responsabilitat, ja sigui de tipus administratiu o penal, és lògicament de qui fa receptes quan no té facultat per fer-les.

Si el problema és informàtic, i el metge no ho sap, evidentment no està al seu abast poder impedir que es cometi una irregularitat a no ser que ell hagi facilitat alguna clau d'accés.

En cas que el metge delegui conscientment en el personal d'infermeria la prescripció de medicaments, sí té responsabilitat. Hauríem d'anar cas per cas per saber en quin grau se li pot exigir, valorant totes les circumstàncies, però donat que la conclusió a què hem arribat és clara, i l'infermer o infermera no pot prescriure medicaments sotmesos a recepta mèdica, la simple ignorància d'aquest fet no alliberaria de responsabilitat ni al metge ni tampoc a l'infermer o infermera.

Pel que fa a delegar la sol·licitud de proves complementàries al personal d'infermeria, cal atendre, tal com vosaltres mateixos dieu, a l'article 9.4 de la Llei 44/2003, quan disposa, en parlar de les relacions interprofessionals i el treball en equip, el següent:

4. Dentro de un equipo de profesionales, será posible la delegación de actuaciones, siempre y cuando estén previamente establecidas dentro del equipo las condiciones conforme a las cuales dicha delegación o distribución de actuaciones pueda producirse.

Condición necesaria para la delegación o distribución del trabajo es la capacidad para realizarlo por parte de quien recibe la delegación, capacidad que deberá ser objetivable, siempre que fuere posible, con la oportuna acreditación.

Però jo també em fixaria en el punt tercer d'aquest mateix article, quan diu:

*Quando una actuación sanitaria se realice por un equipo de profesionales, se articulará de forma jerarquizada o colegiada, en su caso, atendiendo a los criterios de conocimientos y **competencia**, y en su caso al de titulación, de los profesionales que integran el equipo, en función de la actividad concreta a desarrollar, de la confianza y conocimiento recíproco de las capacidades de sus miembros, y de los principios de accesibilidad y continuidad asistencial de las personas atendidas.*

La meua interpretació és que una delegació s'ha d'ajustar en qualsevol cas al criteri de competència i, examinant alhora els articles 6 i 7 d'aquest mateix precepte legal on es defineixen les competències de metges i personal d'infermeria, crec que no hi ha base suficient com per trencar el fet que és el metge qui ha de sol·licitar una prova complementària, encara que això vingués recollit en un protocol ja que, si fos així, contravindria la llei. El metge té una habilitació especial per signar els fulls de sol·licitud de proves complementàries ja que les seves funcions són més àmplies que les del personal d'infermeria, entre elles una funció de diagnosticar que té a veure directament amb la sol·licitud d'una d'aquestes proves.

En tot cas, volem remarcar que aquesta qüestió és força polèmica i com que, fins on abasta el nostre coneixement, no ha estat tractada per cap òrgan jurisdiccional, no podem fer cap altra cosa que realitzar interpretacions de la norma que, per suposat, poden quedar sotmeses a crítica i a un millor criteri.

Respecte a la responsabilitat en cas d'una errada, hem de repetir el mateix que dèiem en el cas de les receptes. Si el metge no coneix aquestes sol·licituds de proves complementàries no té cap responsabilitat, llevat que existís una negligència i deixés el seu segell a l'abast de qualsevol. En canvi, si ha tolerat i sap que s'estan fent sol·licituds de malalts que ell ni tan sols ha vist, pot incórrer també en responsabilitat, encara que atenuada si a la vegada ell hagués seguit algun protocol.

Si, sense el coneixement del metge, es poden produir pràctiques irregulars tant al fer receptes com fent sol·licituds de proves o derivacions, derivades de la utilització d'eines informàtiques que no presentin els nivells de seguretat adequats, cal pensar en adoptar mesures de caràcter tècnic per evitar-les parlant amb els òrgans corresponents.

[Redacted]
Lletrat de l'ICS
[Redacted]

Barcelona, 7 de juny de 2009.